

An aerial photograph of the Batxillerat school campus in Verdum, Catalonia. The image shows a large, modern school building with a central tower and multiple wings, surrounded by green fields and a road. The entire image is overlaid with a semi-transparent purple filter.

VERDUM I LA PROSPERITAT: VIDA DE TREBALL I LLUITA VEÏNAL

Itinerari per a l'alumnat
de Batxillerat

PRESENTACIÓ	1. OBJECTIUS DIDÀCTICS	2. QUÈ CAL SABER ABANS DE FER L'ACTIVITAT?	3. COMPETÈNCIES BÀSIQUES
4. CONTINGUTS DE CONCEPTES	5. CONTINGUTS DE PROCEDIMENTS	6. METODOLOGIA, DESENVOLUPAMENT I RECORREGUT	7. ACTIVITATS D'APRENTATGE
8. RECURSOS I MATERIALS	9. FITXA DE L'ACTIVITAT	10. CONSELLS PRÀCTICS	

ENLLAÇ A LA RUTA

Ajuntament de Barcelona - Arxiu Municipal de Barcelona

Direcció del Sistema Municipal d'Arxius
Carrer d'Avinyó, 7, 1a planta
Tel. 934 027 602

Arxiu Municipal del Districte de Nou Barris

Plaça Major de Nou Barris
Tel. 932 916 838
amdnb@bcn.cat

barcelona.cat/arxiunicipal
FB: @bcnarxiunicipal
TW: @BCN_arxiu
IG: @bcnarxiunicipal

Fotografies

Arxiu Municipal del Districte de Nou Barris
Arxiu Municipal Contemporani de Barcelona
Arxiu Fotogràfic de Barcelona

VERDUM I LA PROSPERITAT: VIDA DE TREBALL I LLUITA VEÏNAL

Guió didàctic de l'itinerari
per a Batxillerat

PRESENTACIÓ

Us proposem un itinerari per una de les zones més desconegudes de Barcelona: els barris de la Prosperitat i Verdum. Aquest recorregut té la finalitat de fer valer espais urbans on no observarem els bells detalls de façanes bastides per grans capitals ni espais patrimonials singulars, sinó que ens centrarem en mirar de comprendre la vida de les persones que els van bastir i la seva lluita per un barri digne de ser viscut.

El recorregut està dissenyat per a públic escolar de batxillerat. L'activitat consta de dues parts: un treball previ a l'aula que permet familiaritzar l'alumnat amb fonts d'arxiu i un recorregut urbà posterior.

El recorregut es planteja com una visita de descoberta, en la qual l'alumnat haurà d'observar, reflexionar, argumentar i deduir quins usos tenien els espais i com han anat canviant al llarg dels darrers cinquanta anys. Aquesta tasca analítica es portarà a terme amb l'ajut dels documents que es conserven a l'Arxiu Municipal del Districte de Nou Barris.

A través d'aquesta activitat, l'alumnat podrà conèixer de primera mà la funció de l'arxiu com a garant de la documentació que es genera al districte, comprendre el valor dels documents com a testimoni patrimonial del passat i descobrir el passat als carrers, les places i les façanes dels edificis que ens parlen de la vida de les persones que van fer aquests dos barris. La finalitat és conèixer l'origen d'entitats, espais i equipaments per entendre les conquestes socials que els han fet possibles.

1. OBJECTIUS DIDÀCTICS

- Entendre que la funció principal de l'arxiu és la custòdia de totes les fonts documentals que ens expliquen la història del districte de Nou Barris.
- Valorar la tasca dels arxivers i arxiveres i les possibilitats analítiques i interpretatives que proporcionen els documents.
- Iniciar l'alumnat en el treball de fonts primàries i secundàries d'arxiu.
- Aprendre a utilitzar l'arxiu com a lloc de consulta de fons documentals.
- Valorar la utilitat de les fonts documentals per al coneixement del territori.
- Facilitar que l'alumnat es faci preguntes sobre el propi entorn i territori.
- Ampliar coneixements sobre la història del barri.
- Relacionar la història del barri amb els principals fets ocorreguts en la segona meitat del segle XX.
- Conèixer la història dels barris de la Prosperitat i Verdum i alguns dels seus espais, equipaments i edificis més significatius, així com les vides que s'hi ha viscut.
- Comprendre la importància de la lluita veïnal en la conquesta de l'espai públic i en la millora de la qualitat de vida de les persones.
- Reflexionar sobre els canvis que s'han esdevingut al llarg del temps en qüestions urbanístiques, socials, econòmiques i culturals.
- Utilitzar la documentació disponible per fer-se preguntes, formular hipòtesis i iniciar-se en el procés de recerca.
- Participar de manera activa, reflexiva i crítica en el decurs de l'itinerari.
- Aprendre a valorar i respectar l'entorn urbà com a fruit de l'acció humana.

2. QUÈ CAL SABER ABANS DE FER L'ACTIVITAT?

Per aprofitar al màxim la visita, proposem que prèviament l'alumnat treballi a l'aula alguns aspectes com ara els següents:

- Conèixer la ubicació de l'arxiu.
- Tenir una idea aproximada de què és un arxiu, com funciona i la feina que fan arxivers i arxiveres.
- Tenir nocions dels principals fets històrics ocorreguts al llarg del segle XX a Catalunya.
- Haver parlat de la lluita obrera en els anys del franquisme.
- Tenir idea del que va ser la lluita clandestina durant el franquisme.
- Saber que en tots els barris hi ha associacions de veïns que lluiten per millorar la qualitat de vida als barris.
- Haver parlat prèviament a classe de què són les fonts documentals històriques.

3. COMPETÈNCIES BÀSIQUES

Competència en gestió i tractament de la informació

- Analitzar fonts primàries i secundàries relacionades amb els barris de la Prosperitat i Verdum.
- Aprendre a distingir entre els diferents tipus de fonts i suports i de fer ús de l'arxiu i també del catàleg en línia de l'Arxiu Municipal de Barcelona per trobar informació sobre l'entorn propi.

Competència en recerca

- Mobilitzar coneixement per aplicar un mètode lògic i raonable per tal de trobar respostes a preguntes o per resoldre problemes rellevants relacionats amb la història i els moviments socials del propi entorn.
- Desenvolupar procediments lligats a la recerca com ara la formulació d'hipòtesis o d'objectius, argumentació i interpretació de la informació tractada.

Competència en el coneixement i interacció amb el món

- Mostrar un esperit crític en l'observació de la realitat.
- Contrastar la informació obtinguda a l'arxiu amb informacions d'altres contextos.
- Interpretar que el present és producte del passat, per comprendre que el futur és

fruit de les decisions i accions actuals.

- Comprendre críticament la realitat social que envolta aquests barris.
- Analitzar els problemes socials des d'un punt de vista local i alhora global.
- Valorar el patrimoni cultural com a herència rebuda del passat, per defensar-ne la conservació i afavorir que les generacions futures se l'apropriïn.
- Valorar les expressions culturals pròpies, per afavorir la construcció de la identitat personal dins d'un món global i divers.
- Comprendre i valorar el nostre món a partir de les arrels culturals que l'han configurat.
- Utilitzar estratègicament els elements del llenguatge visual per analitzar les produccions artístiques.
- Valorar amb respecte i sentit crític les produccions artístiques en els seus contextos i funcions.
- Gaudir de les experiències i creacions artístiques com a font d'enriquiment personal i social.
- Reconèixer la igualtat de drets i d'oportunitats independentment d'on es visqui i en particular entre homes i dones i col·lectius diferents.
- Prendre consciència de la pertinença social i comunitària.
- Treballar els factors de cohesió social dins la diversitat.

4. CONTINGUTS DE CONCEPTES

- L'Arxiu Municipal del Districte de Nou Barris.
- Tipus de fonts: primàries i secundàries.
- Tipus de documents: textuais, gràfics, fotogràfics, etcètera.
- Influència de la situació política en la vida quotidiana al llarg del segle XX.
- Origen dels barris de Nou Barris: sòl agrari de Sant Andreu de Palomar.
- Situació en l'espai en relació amb Barcelona.
- Barraquisme, autoconstrucció i habitatge obrer.
- Junta de Defensa Passiva, refugi de la Guerra Civil.
- Franquisme i repressió.
- Obra Social del Hogar.
- Indústries i condicions laborals.
- La lluita de les dones pel barri. La vaga dels semàfors.
- La lluita pels drets i les millores laborals. La vaga de la Harry Walker.
- El paper de l'església després del Concili Vaticà II.
- Conquestes socials i veïnals. Les associacions de veïns.

5. CONTINGUTS DE PROCEDIMENTS

- Plantejament de problemes i formulació d'hipòtesis.
- Anàlisi de fonts primàries i secundàries de l'Arxiu Municipal de Barcelona.
- Situació en el temps i en l'espai dels fets històrics rellevants, aplicant la periodització convencional.
- Aplicació de conceptes bàsics sobre història contemporània de Catalunya.
- Obtenció d'informació a partir de l'observació del patrimoni i del teixit urbà.
- Establiment dels elements de canvi i continuïtat en l'àmbit polític, econòmic i social.
- Anàlisi de l'estructura urbana de la Prosperitat i Verdum.
- Establiment de relacions entre passat i present.
- Treball amb fonts d'arxiu a fi de conèixer-ne la potencialitat com a fonts documentals.
- Valoració de la necessitat de fer valer la història per adquirir compromís social.

6. METODOLOGIA, DESENVOLUPAMENT I RECORREGUT

- És una activitat pensada perquè l'alumnat participi activament en la construcció del seu propi coneixement a partir de l'observació, el raonament, la discussió i la interpretació d'espais i edificis de la primera meitat del segle XX. És interessant que coneguin prèviament els barris que es visitaran per poder orientar-se i comprendre amb més facilitat els conceptes que es treballaran.
- Es tindran presents les necessitats del grup i s'adaptaran els continguts al nivell de coneixements previs copsats per part de l'educador/a durant la introducció de l'activitat. La metodologia que es portarà a terme serà participativa i activa. Durant la visita, l'alumnat no només visitarà la part exterior dels edificis, sinó que reflexionarà sobre el seu ús, l'època i els canvis que ha experimentat al llarg del temps.
- Es tindran presents les necessitats del grup i s'adaptaran els continguts al nivell de coneixements previs copsats per part de l'educador/a durant la introducció de l'activitat. La metodologia que es portarà a terme serà participativa i activa. Durant la visita, l'alumnat no només visitarà la part exterior dels edificis, sinó que reflexionarà sobre el seu ús, l'època i els canvis que ha experimentat al llarg del temps, combinant els coneixements adquirits durant la recerca prèvia amb les dades que obtindrà en el seguiment del recorregut i les que anirà aportant l'educador/a.
- El punt de trobada serà la plaça de Treballadores i Treballadors de la Harry Walker. Les preguntes formulades ens permetran saber quins coneixements previs té l'alumnat i quina recerca es pot realitzar. Seguidament s'iniciarà un recorregut urbà des de la plaça de Treballadores i Treballadors de la Harry Walker, passant pel carrer de Vinyar, carrer de Badosa, plaça d'Àngel Pestaña, església de Santa Engràcia, via Júlia, església de Sant Sebastià i plaça del Verdum.

7. ACTIVITATS D'APRENTATGE

- Treball previ a la visita que consisteix en la recerca amb fonts documentals que proposa el material de l'alumnat.
- Introducció per captar els preconceptes de l'alumnat.
- Recorregut urbà que ens portarà pels carrers d'una part dels barris de la Prosperitat i Verdum.
- Observació d'edificis i espais.
- Anàlisi d'elements de les edificacions per ubicar-les cronològicament.
- Formulació d'hipòtesis partint de la recerca prèvia i a l'observació del patrimoni.
- Interpretació de dades gràcies al diàleg entre els participants.

8. RECURSOS I MATERIALS

- Guió de l'activitat per al docent.
- Quadern de propostes de treball de fonts d'arxiu a través de codi QR.

9. FITXA DE L'ACTIVITAT

- Nom de l'activitat: "Verdum i la Prosperitat. Vida de treball i lluita veïnal"
- Horari de les activitats didàctiques: per concretar
- Preu: Gratuït
- Durada total: 1 hora.
- Cicle educatiu: Batxillerat
- Nombre d'alumnes: 25 alumnes per grup aproximadament.
- El docent haurà de ser-hi present durant l'activitat per acompanyar i supervisar el grup.
- Inscripcions: A través del telèfon 932 916 838 o del correu electrònic, amdnb@bcn.cat
- Horari d'atenció al públic de l'arxiu: de dilluns a divendres de 9.00 a 14.00 hores.

10. CONSELLS PRÀCTICS:

- Cal procurar arribar-hi amb puntualitat.
- Cal vigilar molt durant el recorregut, ja que es tracta d'una visita urbana i ens desplaçem per carrers amb trànsit rodat.
- Cal animar l'alumnat a participar en totes les activitats de manera activa.
- Es poden portar càmeres fotogràfiques perquè es preveu que hi haurà moments en què l'alumnat podrà fer fotografies.
- Cal que el/la docent hi sigui present en tot moment durant el recorregut.
- És recomanable que es facin les activitats prèvies abans de fer la visita guiada.

GUIÓ PER AL DOCENT

**ITINERARI
PER A L'ALUMNAT
DE BATXILLERAT**

**Ajuntament
de Barcelona**